

הצבי ודדק

יו"ל ע"י מוסדות קוסון בארה"ק
בנשיאות אדמו"ר שליט"א
בני ברק - גבעת זאב

מכון בני שלשים

גלוזן מס' 37 • שנה ב'

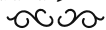
בס"ד • פרשת וישלח תשפ"ב

דברי תורה מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

כולה עכ"ז יש לי כל טוב ואיני חסר כלום.

וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו. צ"ב מהו וגם. וי"ל כשם שאתה הולך אליו עם המלאכים ששלחת לפניך גם הוא הולך לקראתך וד' מאות מלאכי חבלה הנלוים אליו. והנה אצל יעקב כתיב ששלח המלאכים לפניו, אבל אצל עשו כתיב וארבע מאות איש עמו, משמע שהלכו אחריו ולא לפניו. וי"ל עפ"י מ"ש הגאון ר' דוד דייטש שאלו שלוחי יעקב הם המלאכים שנעשו מן המצוות של יעקב אבינו ע"ה וכמו"ש בגמ' [סוטה ג.] כל העושה מצוה מקדמתו ומהלכת לפניו וכו', פי' המלאך שנברא מן המצוה כמו"ש בחי' מהרש"א שם עכד"ק, ולכן אצל יעקב כתיב לפניו, אבל אצל עשו הם מלאכים שנבראו מן העבירות והם ההולכים מאחוריו כמו"ש בגמ' מלפפתו ומוליכתו לגיהנם וכפי' מהרש"א שם לכן כתיב עמו פי' ההולכים עמו מאחוריו.

וירא יעקב מאור ויצר לו. פרש"י וירא שמא יהרג, ויצר לו אם יהרג את אחרים. צ"ב למה נתיירא שמא יהרג והלא הובטח בשמירה מפי הקב"ה, וכן מאי קאמר אם יהרג את אחרים, הול"ל אם יהרג את עשו כי הוא איש ריבו ולא אחרים. וי"ל דהנה רבקה אמרה למה אשכל שניכם יום אחד [לעיל כז מה], וידע יעקב כי אם יהרג את עשו יהרג גם הוא באותו היום, ומטעם זה לא היה רוצה להרוג את עשו, וגם את אנשיו ההולכים עמו לא רצה להרוג בחנם. וז"ש וירא שמא יהרג, כלומר אם יהרוג את עשו הלא יהרג גם הוא. ויצר לו אם יהרג את אחרים פי' מאנשי עשו הבאים עמו.

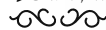

קמונתי מכל החסדים וכו'. פירש"י שמא נתלכלתי (נתקלקלתי) בחטא. והקשה דו"ז בספר מעגלי צדק הלא מקודם אמר עם לבן גרתי ותר"ג מצות שמרת א"כ אין לו חטא. וי"ל עפ"י מ"ש זק"ה מהרצ"א בספריו כמו"פ שהעיד על צדיקים גדולים שהיה מתיירא לגשת אליהם ואולם מאז שהתעסקו בעניני ממון התקלקלו ונתרוקנו ואבדו כל מעלתם. וזהו שאמר יעקב אבינו מאחר שהייתי לשני מחנות ובעל רכוש רב שמא נתקלקלתי ואיבדתי הבטחת ה"ת ושמרתך בכל אשר תלך.

הצדיקים שנהרסים בלשונם שלא להשתבח במדרגות עצמם אלא שיחתם ברמיזה והמבין יבין. והכא נמי לא יאה לו ליעקב לומר על עצמו בפה מלא שקיים כל התורה כולה בלא שום חסרון, ע"כ נקט לשון חכמים ברמיזה.

עם לבן גרתי. פירש"י גימ' תרי"ג ותרי"ג מצות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים. לכאורה כפל דבריו דאם קיים תרי"ג מצות פשיטא שלא למד ממעשיו הרעים. וי"ל דהנה איתא בספ"ה ק שהאבות הק' הרגישו בגופם והשיגו תשובה לקיום רמ"ח מצות ד' מחמת גודל קדושת רמ"ח איברי גופם כל אבר כנגד מצוה ועי"ז קיימו המצות כמו"ש חז"ל קיימו האבות כל התורה קודם שניתנה. והנה הניחא מצות עשה שפיר שייך לומר כנ"ל, אבל מצות לא תעשה מניין ידעו למפרע מה אסרה תורה, אכן י"ל בפשיטות שע"י מעשי הרשעים יש ללמוד מה אסור לעשות, דכל מה שהם עושים הוא לנו איסור. וז"ש ותרי"ג מצות שמרתי, ואם תקשי מהיכן למדתי מצות לא תע"ז אמר, ולא, למדתי ממעשיו הרעים, פי' הלאוין למדתי ממעשיו הרעים של לבן הרמאי. על דרך שפירשו בספרים מאמר חז"ל [פ"ד מ"א] איזהו חכם הלומד מכל אדם, דהיינו שמכל אדם יש ללמוד, מצדיק מה נכון לעשות, ומרשע מה שלא לעשות.

למצוא חן בעיניך. הקשו המפרשים למה זה ביקש יעקב למצוא חן בעיני עשו הרשע. וי"ל דהנה יעקב ועשו חלקו בנחלת שני עולמות, יעקב נטל עוה"ב ועשו נטל עוה"ז [תנ"ד רבה פ"ט], והנה בעיניו של עשו בודאי לא מצא חן דרך עבודת ד' וקיום המצוות כי היה סבור שע"י ימנע ממנו הנאת עוה"ז שהיא חלקו ונחלתו ויהיה שרוי בדחקות ועניות כדרך שאחז"ל [אבות פ"ו מ"ד] פת במלח תאכל וכו', והוא לא חפץ בזה. אך יעקב בצדקו היה מבקש לקרב את עשו אחיו לדרך עבודת ד' ולהראותו כי אפשר לזכות לשני שולחנות תורה וגדולה בעוה"ז, ואולי עי"ז ימצא חן בעיניו לקבל עליו עול תורה ומצוות. וזה שאמר עם לבן גרתי פירש"י ותרי"ג מצוות שמרתי, ועכ"ז ויהי לי שור וחמור צאן וכו', ואשלחה להגיד לאדוני למצוא חן בעיניך, כלומר כדי שימצא חן בעיניך דרך התורה באשר תראה דאעפ"י ששמרתי כל התורה

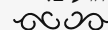
וישלח וכו' עם לבן גרתי וכו' ויהי לי שור וחמור וכו'. וברש"י גרתי ותרי"ג מצות שמרתי. צ"ב למה הודיע לו כל זאת ומאי נפקא מינה בזה לעניניו עתה. גם מדוע הוצרך לבשרו מהיות לו שור וחמור לעורר קנאתו. ויש לומר דשלח לאמור לו הנה אתה סבור שירדתי ממעלתי בגלל מגורי בבית לבן ועשיתי רכוש גדול, לא כן הדבר אלא עמדותי בצדקי ותרי"ג מצות שמרתי ועם כל זה הברכה בביתי ויהי לי שור וחמור וכו', ואינו מן ההכרח שיעובד ה' יתברך יהיה בדחקות, ובכך אולי ימצא חן בעיניך דרך התורה ועבודת ה' יתברך.

וישלח יעקב מלאכים. מה ששלח מלאכים דייקא אולי היה זה בשבת ומשום תחומין שלח מלאכים ממש ולא אנשים. אא"ז ל"ל כתב בספר בני שלשים ממש"ר מ"מלאכי מוסף ש'חרית. בקדושת שחרית של שבת כ"י מ'חכים א'נחנו ל'ך ר"ת מלאך, ובקדושת מוסף א"יה מ'קום כ'בודו ל'העריצו ג"כ ר"ת מלאך וזהו מלאכים מלאכי מוסף ושחרית, ע"כ. ומשמע שהיה זה בשבת.

עם לבן גרתי. פירש"י ותרי"ג מצות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים. י"ל הכונה דהנה לכאורה איך יוכל אדם לקיים כל התרי"ג מצות הלא לא דבר קל הוא, אך העצה לזה כאשר רואה מקרוב רשעים עוברים על מצות ד' ומהרהר בלבו שהוא לא ילמד ממעשיהם ולא יעשה כמוהם בזה גופא קיים מצות ד', וזה שייך במצות עשה ובמצוות לא תעשה. וכן מובא בספרי הלכה דכאשר נמנע אדם מלעבור על ל"ת שבתורה ירהר בלבו בגד זה אני לובש שלא לעבור על לאו דשעטנו, או כשמספר עשרו במספרים ירהר זה אני עושה כדי שלא לעבור על ל"ת דותער לא תעבירו וכו', נמצא דבזה שלא עושה כמעשי הרשעים מקיים כל התורה כולה. וז"ש יעקב עם לבן גרתי ותרי"ג מצות שמרתי, פי' ע"י שגרתי עמו עלה בידי לקיים כל תרי"ג מצות, והא כיצד, ע"י שלא למדתי ממעשיו הרעים.

עם לבן גרתי. פירש"י גרתי בגימטריא תרי"ג כלומר ותרי"ג מצות שמרתי. ולכאורה למה לא אמר זאת בפירוש אלא בדרך גימטריא. וי"ל כדרך

קטונתי מכל החסדים וגו' כי במקלי עברתי.
פירש"י לכך אני ירא שמוא משהבטחתי נתלכלכתי בחטא וכו'. והקשה הרמב"ן דא"כ מה תועיל ההבטחה ואתה אמרת היטב איטיב וכו'. ועוד צ"ב דכאן היה יעקב ירא אעפ"י שהיה לו שמירה ממחנות מלאכים כמבואר במדרש, ותמוה דלעיל בפ' יוצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, הלך לבדו בדרך רחוקה וילך שם במקום שממה יחיד ולא נתיירא כלל. ויש לבאר דהנה כשיצא מבאר שבע לחרן דייקא משום שהיה לבדו וגם הלך בשליחות מצוה לישא אשה ע"כ היה מובטח שתעמוד לו זכות הבטחה הקב"ה לאברהם ויצחק לשמרו בדרך, אבל עכשיו שחזר עם נשיו וילדיו וטפלי תליא ביה והעם אשר אותו מחנה רב, נתיירא שמוא לא תעמוד לו זכות להגן על כל המחנה אשר לו, ואעפ"י שהובטח בשמירה אבל ההבטחה היא רק לו לבדו. וז"ש קטונתי וגו' כי במקלי עברתי את הירדן הזה, כלומר אז כשהלכתי לבדי הלכתי רק המקל בידי ולא יראתי, אבל עתה הייתי לשני מחנות וצריך זכויות הרבה לשמרם ולהצילם, וא"ת שיש בידי הבטחה, ע"ז אמר ואתה אמרת היטב איטיב 'עמך' דייקא, ושמוא אין ראויים כולם להטבה זאת, ע"כ ביקש הצילני נא וכו' פן יבא והכני אם על בנים.

כי במקלי עברתי את הירדן הזה ועתה הייתי לשני מחנות. צ"ב מה בכך שהיה לשני מחנות והלא הוא ברצותו חצה אותם לשנים ולעולם אינם רק מחנה אחד. וי"ל הכונה דהנה המפרשים הקשו כיון שהבטיחו הקב"ה היטב איטיב וכו' למה נתיירא, וי"ל כיון שנעשה לו נס קפיצת הדרך ע"י המקל שהיה חקוק בו שם המפורש (בילקו"ש חוקת רמז תש"ג שזה המקל שהיה ביד משה), וכל מי שנעשה לו נס מנכין לו מזכויותיו [שבת לב.], ע"כ נתיירא ואמר קטונתי וכו' כי במקלי עברתי. וזה שאמר יעקב מעתה איני סומך על הנס כמו שנעשה לי בהליכתי אלא חציתי העם לשני מחנות כדי ללחום עם עשו בדרך הטבע ולא להשתמש בנס כדי שלא ינוכו זכויותי.

כי במקלי עברתי. פירש"י נתן מקלו בירדן ועבר. לכאורה קשה דהא לעיל בפ' יוצא אמרו חז"ל [בר"ר פס"ח ח'] דקפצה לו הדרך עד חרן, וא"כ למה הוצרך להשתמש במקל כלל. וי"ל דקפיצת הדרך היה ע"י שם שהיה חקוק על המטה של האבות כדאיתא בדברי חז"ל, וז"ש כי במקלי עברתי את הירדן.

פן יבא והכני אם על בנים. נראה לבאר הלשון 'אם על בנים' מה שלא מצינו בשום מקום, ע"פ מה שפירש תרגו"י עה"פ הצילני נא מיד אחי וכו' דהוא עסיק ביקרא דאביו, פ"י נתיירא ממנו בגלל זכות כיבוד אב. ואולי י"ל שהדבר נרמז במ"ש יעקב בתפלתו פן יבא והכני אם על בנים, כלומר יכה אותי מכות מצות חובות הבנים לכבד הוריהם שיש בידו ואני לא קיימתי זאת כמוהו.

פן יבא והכני אם על בנים. למה הזכיר אם על בנים, לאיזה אם כיון הלא היו ארבע אמהות, וכן צריך לדעת לאיזה בנים כיון. ונראה דהנה יעקב הלך לחרן במצות אביו ואמו, אבל משני טעמים שונים, אביו שלחו למצוא זיווג, ואמו שלחה אותו מפחד אחיו עשו המבקש להרגו וכמו"ש למה אשכל שניכם יום אחד. והנה מטעם שליחות אביו היה עליו לשוב אחר שמצא את זיווגו ולא היה לו להתעכב בדרך עשרים שנה, אבל מה שנתאחר היה כדי לקיים מצות אמו שהזהירה אותו שלא ישוב עד אשר תשוב חמת אחיו, והנה על זה היה יעקב חושש מאחר שלא קיים מצות אביו אלא התעכב עשרים שנה מפני בקשת אמו רבקה שהיתה יראה שימותו שני בניה, שמוא נחשב זה לחטא ובטלה הבטחת שמירתו, וז"ש פן יבא והכני אם על בנים, פ"י על שהתאחרתי במצות רבקה אמי שאמרה למה אשכל שני בנים יום אחד.

היטב איטיב עמך וגו'. פירש"י היטב בזכותך איטיב בזכות אבותיך. ולכאורה אינו לפי הסדר דהוה ליה להקדים זכות אבותיו קודם לזכותו. וי"ל מכאן לימוד לאדם דאם הוא עצמו זכאי וראוי להיטיב עמו אז מצרפין לו זכות אבותיו ונעשה היטב איטיב, אבל אם הוא עצמו אין בו קורטוב טוב לא יועיל לו זכות אבות.

ותעבור המנחה על פניו. פירש"י ומדרש אגדה על פניו אף הוא שריו בכעס שהיה צריך לכל זה. ותמוה מהו אף הוא שריו. וכתב בספר מראה אש שמחברו היה תלמיד מובהק ומשמש אצל אא"ז ז"ל הבני שלשים ששמוע מפיו ביאור דברי רש"י כך, אף הוא, פ"י 'על פניו' הוא לשון אף שמשמעו כעס, שריו בכעס שהיה צריך לכל זה ע"כ. ובדרך צחות י"ל דהנה צדיקים ממונם חביב עליהם יותר מגופם, וכדמצינו שיעקב אבינו ע"ה חזר על פכים קטנים [חולין צא.], וכאן הוצרך לתת לעשו מנחה רכוש רב צאן ובקר וגמלים וכו', והנה הוא עצמו היה צריך להם. וז"ש אף הוא שריו בכעס, והטעם כיון שהיה צריך בעצמו לכל זה.

ויקם בלילה הוא. לכאורה הול"ל בלילה ההוא. וי"ל דקאי על הקב"ה שכביכול קם להצילו, כמו שפירש"י לעיל בפ' יוצא [ל טז] עה"פ וישכב עמה בלילה הוא, הקב"ה סייע עמו וכו' עיי"ש. וכן הכא הקב"ה סייע עמו בקומו לקראת עשו, וכדאיתא במדרש ריש פרשתו עה"פ [תהלים יז יג] קומה ד' קדמה פניו הכריעהו פלטה נפשי מרשע חרבך, פלטה נפשי מאותו רשע שהוא בא מכחה של אותה החרב שנאמר ועל חרבך תחיה. נמצא דהקב"ה כביכול קם לסייע ליעקב.

ויעברם את הנחל וגו'. צ"ב הרי הוא נהר ולא נחל כדפירש"י בסמוך ויעבר את מעבר יבק, שם הנהר. וי"ל

עפ"י המבואר בליקו"ת לרבינו האריז"ל יב"ק הוא הוי"ה אלקי"ם וכן אה"ה הוי"ה אדנ"י. והנה בכונת הטבילה יוצאין מאלו השמות ח' יודי"ן בגימ' נח"ל עם ח' אותיות. וזהו ויעבר את מעבר יב"ק היינו הטבילה בנהר ויצא משם נח"ל.

ויותר יעקב לבדו. פירש"י שכח פכים קטנים וחזר עליהם. הנה כל מה שאירע ליעקב עם המלאך היה בגלל שחזר על פכים קטנים. וי"ל מכאן רמז למנהג דאיתא בספח"ק בסגולה מובא באגרא דפרקא [אות י' והוא מצוואת ר"י החסיד] שאדם היוצא מביתו לדרך וזכר ששכח איזה דבר עיי"ש לא יחזור לאחוריו עיי"ש, וי"ל מקורו שהרי יעקב חזר ולכן אירע לו.

ויותר יעקב לבדו. פירש"י שכח פכים קטנים וחזר עליהם. י"ל רמז דהנה ידוע ביאור מ"ש בגמ' [חגיגה ט:] אינו דומה השונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד, כי עד מאה שולט שר שכחה משא"כ למעלה ממאה אין שם שכחה. וזה נרמז כאן ששכח פכים, פ"ך גימ' מאה, לכן חזר עליהם, כלומר עדיין צריך לחזור עוד יותר ממאה כדי שלא ישכח.

ויאבק איש עמו. אמרו חז"ל [ילקו"ש בראשית רמז קלב] ויאבק איש עמו א"ל המלאך לא כך אמרת עשר אעשרנו לך, מיד לקח כל מקנהו ועשר וכו', והוא מפדרא, וכו' בתרגום יוב"ע. היינו שהמלאך האשימו שלא קיים נדרו. וצ"ב למה לא האשימו עד הנה, וי"ל כי כל עוד שלא היה בארץ ישראל לא נתחייב כי הוא אשר דבר בשעת נדרו ושכתי בשלום אל בית אבי וכו' עשר אעשרנו לך, אבל עכשו שכבר נכנס לארץ מיד חל חיוב נדרו. והנה הוא חזר לחז"ל עבור פכים קטנים בטרם קיים נדרו, ע"כ בא עתה המלאך להאשימו.

ויאבק איש עמו. בגמ' [חולין צא.] מכאן לת"ח שלא יצא יחיד בלילה. וקשה איך עבר יעקב על זה. יש לפרש הנה זה היה בליל פסח ליל שמורים כדאיתא במפרשים ובפיוט ובכן ויהי בחצי הלילה, לפיכך גבר יעקב על המלאך. ומכאן למדו חז"ל שבכל ימות השנה לא יצא יחיד בלילה.

וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו. י"ל הכונה דהיצה"ר כשלא יכול להחטיא בעבירות חמורות אזי גורם לחטא ע"י ביטול תורה ורוצה להשכיח התורה ע"י מניעת החזרה על תלמודו. וזהו וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו, ירך היינו תלמוד תורה כמו"ש [תהלים מה ד] חגור חרבך על ירך, ואמרו חז"ל [שבת סג.] דקאי אדברי תורה. וי"ל הכונה שיחזור על תלמודו כמו"ש שם הודך והדרך, הודך רמז לתורה תנה הודך על השמים, והדרך לשון חזרה.

נרצת מזל טוב

לכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסים נכדו הבה"ח כמר יחזקאל פאנעט שליט"א

בן בנו הגדול מורינו הרה"ג רבי אברהם שמואל שליט"א

עב"ג בת הרה"ג המפו' שלה"י רבי יצחק גרשון טאנער שליט"א מווילמסבורג

יעזור השי"ת שיעלה הזיווג יפה ויזכו לבנות בית נאמן בישראל לתפארת בית אבותם

מברכים מעומקא דליבא
המערכת